

Natuurtoets Hoogersmilde

**Verkennde inventarisatie en beoordeling
natuurwaarden in het kader van de Flora- en
Faunawet ten behoeve van de verlegging N-521-
45 te Hoogersmilde**

projectnummer 408036
definitief revisie 01
3 juni 2016

Natuurtoets Hoogersmilde

Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van de Flora- en Faunawet ten behoeve van de verlegging N-521-45 te Hoogersmilde

projectnummer 408036
documentnummer 408036-NT-01
definitief revisie 01
3 juni 2016

Auteurs

J. Melis

Opdrachtgever

N.V. Nederlandse Gasunie
Postbus 162
7400 AD Deventer

datum vrijgave
3-6-16

beschrijving revisie 01
definitief

goedkeuring
J.L. de Jong

vrijgave
A.J. Brandsma

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Flora- en faunawet	1
1.3	Doel van deze toetsing	2
1.4	Werkwijze	2
1.5	Leeswijzer	3
2	Wettelijk kader natuurbescherming	4
3	Beschrijving plangebied en aanpassing	5
3.1	Verwijderen bestaande leiding	5
3.2	Plaatsen nieuwe leiding	8
4	Beschermde soorten Flora- en faunawet	10
4.1.1	Vogels	10
4.1.2	Vleermuizen	10
4.1.3	Overige zoogdieren	10
4.1.4	Reptielen, amfibieën en vissen	11
4.1.5	Ongewervelden	11
4.1.6	Planten	11
5	Effectbeschrijving en gevolgen	12
5.1	Overzicht beschermde soorten	12
5.2	Effecten op in het plangebied aanwezige flora en fauna	12
5.3	Mitigerende maatregelen	13
5.3.1	Broedvogels; mitigatie	13
5.3.2	Vleermuizen; mitigatie	14
5.3.3	Reptielen; mitigatie	14
5.3.4	Vissen; gedragscode	14
6	Conclusies en aanbevelingen	16
6.1	Conclusies	16
	Geraadpleegde bronnen	17

Bijlage 1 Wettelijk kader

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In opdracht van de Gasunie N.V. heeft Antea Group een natuurtoets opgesteld ten behoeve van een modificatie aan het gasleidingtracé in de Provincie Drenthe. De modificatie vindt plaats bij Hoogersmilde in de gemeente Midden Drenthe.

De Gasunie is voornemens om een aantal aanpassingen aan haar leidingnetwerk te doen. Het betreft in deze gevallen het vervangen van een deel van een leiding (waaronder zinkers) door een nieuwe leiding op een naastgelegen tracé. Deze modificatie wordt in deze natuurtoets beschreven.

Figuur 1.1: Luchtfoto met daarop de ligging van de modificatie aangegeven in rood (Bron: Google maps).

Vanuit de natuurwetgeving is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het plangebied, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep zijn getoetst aan de bepalingen van de Flora- en faunawet.

1.2 Flora- en faunawet

In de Flora- en faunawet wordt de bescherming van een groot aantal inheemse planten- en diersoorten geregeld. Deze wet is overal in Nederland van toepassing.

De voorgenomen ingrepen vallen onder het begrip 'ruimtelijke ontwikkeling' uit de Flora- en faunawet. Hiervoor geldt een algehele vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet voor algemeen beschermde soorten (zogenaamde tabel 1 soorten, voor toelichting zie bijlage 1). Als er andere strenger beschermde soorten (zogenaamde tabel 2 of 3 soorten of broedvogels) voorkomen is het noodzakelijk om te bepalen of deze schade ondervinden door de voorgenomen ingrepen. Indien dit het geval is, kan het noodzakelijk zijn om voor de betreffende soorten een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen.

Daarnaast geldt voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

1.3 Doel van deze toetsing

Het doel van de voorliggende natuurtoets is om te bepalen of eventuele strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de geldende Flora- en faunawet te verwachten zijn.

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden van de plannen met de betreffende natuurwetgeving op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

- Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor, of worden hierin verwacht? Welke status hebben deze soorten?
- Welke invloed hebben de geplande ingrepen in het betreffende gebied op de (strikt) beschermde soorten?
- Welke onder natuurbeschermingswet 1998 beschermde gebieden bevinden zich in of direct rond het plangebied?
- Voor welke soorten moet op welke locaties nader onderzoek uitgevoerd worden?
- Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
- Welk vervolgttraject dient doorlopen te worden?
- Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen.

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan welke wettelijk beschermde planten- of diersoorten in of nabij de planlocatie voorkomen. Dit is het eerste onderdeel van de Quick Scan. Samen met het veldbezoek vormt de bureaustudie het beeld van de aangetroffen of verwachte soorten. In deze bureaustudie is ook de NDFF geraadpleegd, de volledige bronvermelding is in bijlage toegevoegd.

Stap 2. Veldbezoek

Na het bureauonderzoek is een veldonderzoek uitgevoerd op 16 februari 2016, een droge zonnige dag, bij -4 graden C en windkracht 2 door B. Kuik, ecooloog van Antea Group. Hierbij is, met betrekking tot de verzamelde gegevens van de bureaustudie, beoordeeld welke soorten daadwerkelijk in of nabij de planlocatie voor (kunnen) komen. Dit is het tweede onderdeel van de

Quick Scan. Samen met de bureaustudie vormt het veldbezoek het beeld van de aangetroffen of verwachte soorten.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de (mogelijke) effecten (vernietiging, verstoring, versnippering biotoop) op de verwachte beschermde soorten en natuurtypen beschreven. Voor de verwachte negatieve effecten op de beschermde soorten worden mitigerende maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 zijn conclusies getrokken met betrekking tot eventuele overtredingen van verbodsbepalingen zoals genoemd in de Flora- en faunawet art. 75 en eventueel te nemen vervolgstappen.

1.5 Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk behandelt de aanleiding, het doel en de werkwijze van deze natuurtoets. In het tweede hoofdstuk wordt een beschrijving van het wettelijk kader gegeven. In het derde hoofdstuk worden de deellocales en de voorgenomen aanpassing beschreven. In het vierde hoofdstuk wordt een inschatting gemaakt van het voorkomen van beschermde diersoorten. In het vijfde hoofdstuk worden de effecten van de voorgenomen ontwikkeling op de beschermde soorten beschreven. Op basis van voorgaande hoofdstukken worden in het zesde en laatste hoofdstuk conclusies getrokken en worden de te nemen vervolgstappen aangegeven. In bijlage 1 is een samenvatting van de Nederlandse natuurwetgeving te vinden.

2 Wettelijk kader natuurbescherming

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een soortgericht spoor (Flora- en faunawet) en een gebiedsgericht spoor (Ecologische Hoofdstructuur (NNN) en Natuurbeschermingswet 1998). De Flora- en faunawet richt zich op de bescherming van soorten en de NNN en Natuurbeschermingswet 1998 op de bescherming van gebieden. Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 is de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving geïmplementeerd.

Voor een uitgebreide algemene beschrijving van de Flora- en faunawet, Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000 wordt verwezen naar Bijlage 1.

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. De Flora- en faunawet gaat uit van het 'Nee, tenzij'-principe. Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Ecologische hoofdstructuur

Het Natuur Netwerk Nederland (NNN) is de kern van het natuurbeleid. De NNN is in provinciale structuurvisies uitgewerkt en vastgelegd in de ruimtelijke verordening. Ruimtelijke plannen moeten hieraan worden getoetst. In of in de nabijheid van de NNN en Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

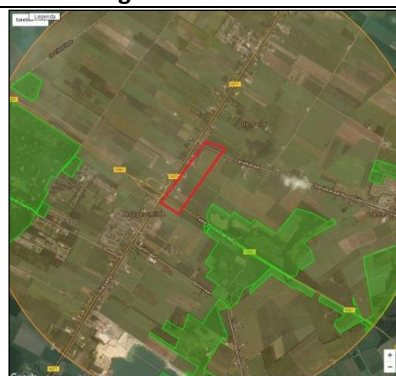
Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en wetlands zijn beschermd via de Natuurbeschermingswet 1998 en hebben derhalve een wettelijke status. In of in de nabijheid van de Natuurbeschermingswetgebieden geldt het 'Nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als deze ontwikkelingen de natuurlijke waarden van het gebied direct of indirect aantasten.

Ligging plangebied ten opzichte van beschermde gebieden

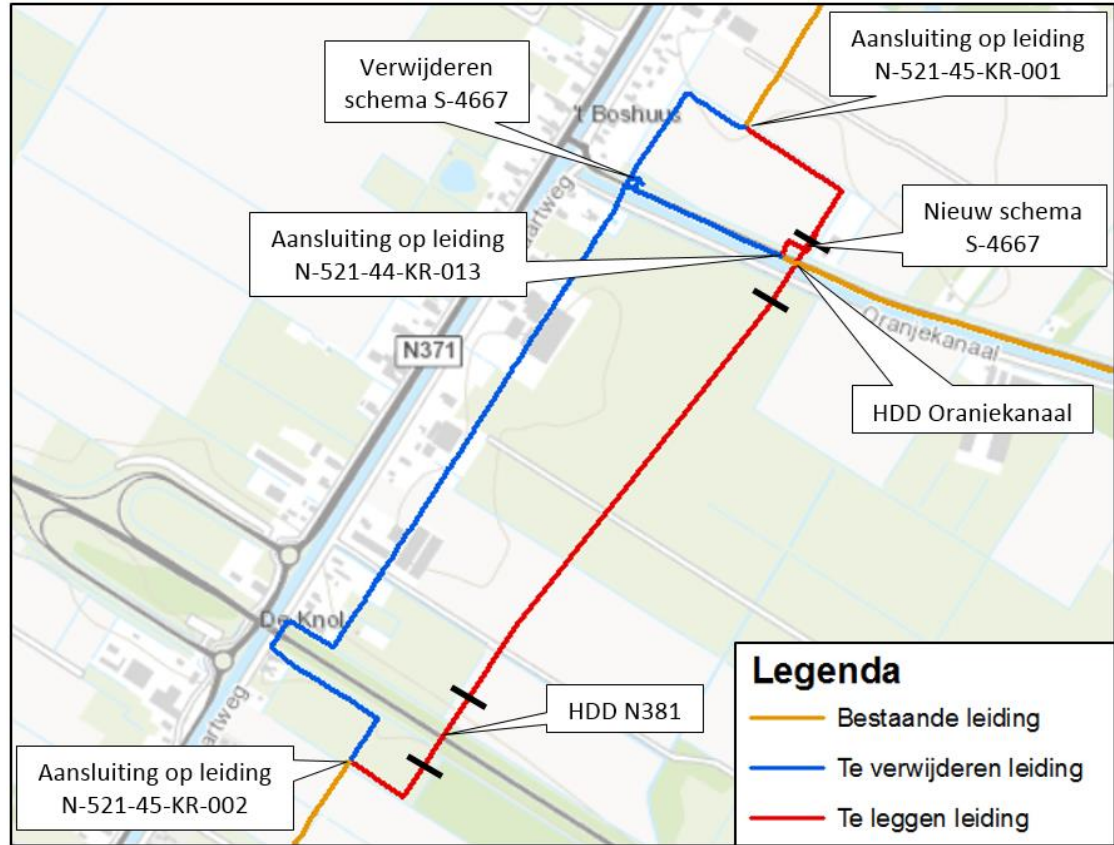

Figuur 2.1. Plangebied(rood), Natura 2000 (geel)
(Bron: Synbiosys/Alterra)

Figuur 2.2. Plangebied (rood), EHS (groen)
(Bron: Synbiosys/Alterra)

3 Beschrijving plangebied en aanpassing

Figuur 3.1. Ligging tracé

3.1 Verwijderen bestaande leiding

Figuur 3.2. Start tracé zuidzijde N381 (links achter talud).

Figuur 3.3. Begin tracé in grasland.

Figuur 3.4. Afstand tot lintbebouwing.

Figuur 3.5. Vervolg naar noordzijde N381.

Figuur 3.6. Onder viaduct door N381.

Figuur 3.7 Onverharde weg ten noorden van N381.

Figuur 3.8. Vervolg tracé, onder stallen door.

Figuur 3.9. Breder kanaal ter hoogte van de stallen).

Figuur 3.10. Tracé gezien vanaf Oranjekanaal, zie eksternest.

Figuur 3.11. Tuin met natuurwaarden (idem 3.10).

Figuur 3.12 Oranjekanaal.

Figuur 3.13. Einde tracé; overzijde Oranjekanaal.

Plangebied

Het verwijderen van de bestaande leiding vind plaats ten zuiden en ten noorden van de N381. Het leidingtracé loopt ten zuiden van de N381 door een grasland, door een boerensloot, en door het talud. Hier gaat het tracé onder de N381 door en vervolgt het tracé aan de noordzijde van de N381 door een boerensloot, door graslanden, door een breder kanaal, onder de stallen van een geitenboerderij door, door graslanden en enkele smalle boerensloten, onder de weg langs het Oranjekanaal door, onder het Oranjekanaal door, onder de weg aan de noordzijde van het Oranjekanaal door en eindigt het tracé in een leegstaande maïsakker.

Werkzaamheden

De leiding wordt middels open ontgraving verwijderd. Onder de N381 en onder het Oranje kanaal wordt de leiding weggetrokken (aannname). Na de werkzaamheden wordt de tijdelijk opgeslagen grond weer aangebracht en wordt het traject weer in oude staat hersteld. Er vind bemaling plaats. De Vaartweg, Oranjekanaal (straat) , onverharde wegen langs het talud van de N381 en bestaande dammen in de weilanden worden als toegangsweg gebruikt. Het ketenpark wordt in een weiland geplaatst.

3.2 Plaatsen nieuwe leiding

Figuur 3.14. Ten zuiden van N381.

Figuur 3.15. Bosperceel zuidkant N381.

Figuur 3.16. Bosperceel, droog gedeelte.

Figuur 3.17 Ten noorden van N381.

Figuur 3.18. Vervolg naar het noorden.

Figuur 3.19. Tracé vanaf oranjekanaal richting zuiden gezien.

Plangebied

Het plaatsen van de nieuwe leiding vindt plaats ten zuiden en ten noorden van de N381 te Hoogersmilde. Het tracé volgt globaal dezelfde route als beschreven bij de te verwijderen leiding, maar dan ca 100 meter oostelijker. Het tracé start ten zuiden van de N381 in een grasland, loopt dan dicht langs een natuurgebiedje, onder een sloot door, onder een onverharde weg door, onder het talud door. Hier kruist het tracé de N381, loopt door het talud aan de noordzijde, door een onverharde weg, door een boerensloot, door graslanden, kruist een breder kanaal, loopt door graslanden, kruist enkele smalle boerensloten, loopt onder de weg Oranjekanaal door,

onder het Oranjekanaal door, onder de weg Oranjekanaal door, en eindigt in een leegstaande maïsakker.

Werkzaamheden

Er wordt een nieuwe leiding geplaatst. De leiding wordt geplaatst middels open ontgraving, behalve ter hoogte van de N381 en ter hoogte van het Oranjekanaal, op deze locaties wordt HDD-techniek toegepast. Enkele smallere watergangen, en mogelijk 1 bredere watergang, moeten drooggelegd worden. Deze droogleggingen zullen uitgevoerd worden door aan beide zijden rijplaten of damwanden te bouwen en het tussenliggende gedeelte leeg te scheppen met een kraan. Vervolgens worden de oevers (ca. één meter) open ontgraven, waarbij de vrijgekomen grond lokaal wordt opgeslagen. De leiding zal geplaatst worden. Na deze werkzaamheden wordt de tijdelijk opgeslagen grond weer aangebracht. De watergang wordt weer opengemaakt door de rijplaten of damwanden te verwijderen. Er vindt bemaling plaats. De Vaartweg, de weg Oranjekanaal, enkele bestaande onverharde wegen langs het talud van de N381, en bestaande dammen in de graslanden worden als toegangsweg gebruikt.

4 Beschermde soorten Flora- en faunawet

Op basis van de gegevens van de bureaustudie, de aanwezige biotoop en ecologische expertise is een inschatting gemaakt met betrekking tot het (mogelijk) voorkomen van beschermde planten- en diersoorten. Er werden beschermde soorten binnen het plangebied aangetroffen, en er worden meerdere beschermde soorten in het plangebied verwacht.

4.1.1 Vogels

Jaarrond beschermd

Er worden geen gebouwen aangetast zodat negatieve effecten op nestplaatsen van bijvoorbeeld de huismus of gierwaluw kunnen worden uitgesloten. Er worden mogelijk enkele bomen gekapt en/of gesnoeid; ter hoogte van de N381 en ten noorden in de tuin waarin de leiding zich bevindt. Deze bevatten geen nesten van vogels die in de categorie 1 t/m 4 valt van jaarrond beschermde nesten. Er zijn in de directe omgeving (100 meter) ook geen beschermde nesten aangetroffen waarbij rekening gehouden moet worden (bijvoorbeeld de buizerd).

Overige broedvogels

Tijdens het veldbezoek zijn veel kleine zangvogels in de bomen en struiken aangetroffen en is daarnaast buizerd, houtduif en ekster gezien. De bomen en struiken kunnen gebruikt worden als broedgebied door zangvogels, zoals vink, koolmees, merel en houtduif. In de mogelijk te verwijderen bomen aan de noordzijde bevindt zich een eksternest. Ook hield zich hier een buizerd op, maar directe binding met het gebied is niet aangetoond; de buizerd vloog weg in noordelijke richting. De graslanden kunnen gebruikt worden als broedgebied door Kievit, grutto, tureluur, wulp, graspieper en scholekster.

4.1.2 Vleermuizen

Er worden voor deze aanpassing geen gebouwen aangetast die vleermuisverblijven kunnen bevatten. In de bomen, op en dicht nabij het plangebied, zijn geen holtes aangetroffen die geschikt zijn als vleermuisverblijf. Dit geldt zowel voor de bomen die mogelijk gekapt en gesnoeid moeten worden, als voor andere bomen in de nabijheid van de werkzaamheden. Vleermuizen oriënteren zich in het landschap door zich te laten leiden door lijnvormige elementen, zoals watergangen, bomenrijen en houtwallen. Het is mogelijk dat bomen in de omgeving en de watergangen onderdeel zijn van een vliegroute. In de ruime omgeving van alle plangebieden kunnen zich verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden waardoor in het plangebied foerageerlocaties van vleermuizen aanwezig kunnen zijn. De NDFF toont geen aanwezigheid van vleermuizen, maar vanuit ecologische expertise en bekende verspreiding van de diverse vleermuissoorten kan gesteld worden dat in de gehele omgeving watervleermuis, gewone- en ruige dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en grootoorvleermuis als potentieel aanwezig beschouwd dienen te worden.

4.1.3 Overige zoogdieren

De NDFF maakt melding van de boommarter (2010, F&F-wet tabel 3), steenmarter (F&F-tabel 2) en eekhoorn (F&F-tabel 2). Hoewel deze soorten foeragerend verwacht kunnen worden binnen het plangebied zijn er geen verblijfplaatsen of sporen van de soorten aangetroffen tijdens het veldbezoek. Tijdens het veldbezoek zijn sporen van das, mol, woelrat, bunzing en (spits)muizen aangetroffen. Soorten als bever en otter worden niet verwacht vanwege de bekende landelijke

verspreiding en het aanwezige habitat. Waterspitsmuis (F&f-wet tabel 3) wordt niet verwacht in het plangebied vanwege het ontbreken van zeer geschikt habitat. De das kan verwacht worden in het gebied. Er wordt een tal van licht beschermde soorten binnen en in de nabijheid van het plangebied verwacht. Het plangebied zal vrijwel zeker gebruikt worden als foerageergebied door soorten als egel, vos, ree en kleine roofdieren als bunzing, hermelijn en wezel. Van de muizen en spitsmuizensoorten, zoals veldmuis, aardmuis, rosse woelmuis, bosmuis, bosspitsmuis en huisspitsmuis kunnen zich ook vaste verblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied bevinden.

4.1.4 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Het voorkomen van reptielen in het plangebied zelf kan op basis van het aanwezige habitat, en de bekende verspreiding, worden uitgesloten, maar in het gebied ten zuiden van de N381 en ten oosten van het plangebied zijn historische waarnemingen van adder (F&f-wet tabel 3) en levendbarende hagedis (F&f-wet tabel 2) bekend (*Van Uchelen, 2010*). Ook de hazelworm (F&f-wet tabel 3) zou er voor kunnen komen.

Amfibieën

Algemene soorten als bruine kikker, bastaardkikker, gewone pad en kleine watersalamander (allen F&f-wet tabel 1) kunnen verwacht worden, maar zwaar(der) beschermde soorten worden niet verwacht vanwege de aanwezige habitat en de landelijke verspreiding.

Vissen

In de watergangen in de omgeving is de kleine modderkuiper (F&f-wet tabel 2) een mogelijk aanwezige soort. De bittervoorn en grote modderkuiper (beide F&f-wet tabel 3) zijn niet bekend in de omgeving. Andere zwaar(der) beschermde vissoorten worden niet verwacht.

4.1.5 Ongewervelden

Er wordt in de NDFF melding gedaan van aanwezigheid van rouwmantel en heideblauwtje. De rouwmantel (tabel 3, verdwenen soort) meldingen dateren uit 2006, toen er (net als in 2003) sprake was van een landelijke invasie. Deze soort kan dus momenteel niet verwacht worden. Heideblauwtje is vermeld in het natuurgebied aan de zuidzijde van de N381.

4.1.6 Planten

Er wordt in de NDFF melding gemaakt van kleine zonnedauw en tongvaren. Deze soorten zijn niet aanwezig op het tracé zelf. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde soorten planten aangetroffen. .

5 Effectbeschrijving en gevolgen

5.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormen van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 4.1: Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende zwaarder beschermde flora en fauna in het plangebied. Beschermingsstatus Flora- en faunawet: T 2 = Tabel 2; Middelzwaar beschermd, T3 = Tabel 3: Zwaar beschermd

Soortgroep	Soort	Aanwezig	Potentieel voorkomend	T2	T3	Nader onderzoek en/of mitigatie
Broedvogels	Alle	-	X			Mitigatie
Vleermuizen	Alle	-	X		X	Mitigatie
Reptielen	Diversen	X	-	X	X	Mitigatie
Vissen	Kleine modderkruiper	-	X	X		Gedragcode

5.2 Effecten op in het plangebied aanwezige flora en fauna

Broedvogels

Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in het vogelbroedseizoen geldt het volgende:

Bij bomenkap zal rekening moeten worden gehouden met de mogelijkheid van gebruik van bomen en ruigtes door broedvogels. Er is een eksternest aangetroffen op de noordzijde van de N381. De werkzaamheden benaderen op enkele plaatsen bomen en ruigtes, en kunnen verstoring opleveren voor broedende vogels, met name zangvogels. De werkzaamheden worden uitgevoerd in weidepercelen waarin broedende weidevogels kunnen worden verwacht.

Bij de uitvoering moet rekening worden gehouden met broedvogels. Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens hun broedseizoen beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Hiervoor kan in principe ook geen ontheffing worden verkregen. Het broedseizoen loopt ongeveer van half maart tot half juli, maar dit is afhankelijk van de klimatologische omstandigheden en de soort; de houtduif broedt bijvoorbeeld later. De Flora- en faunawet schrijft geen datumgrenzen voor, de genoemde data zijn globaal. Ieder broedgeval is beschermd, dus indien blijkt dat er een vogel aan het broeden is, ook buiten het broedseizoen, dan moet gewacht worden totdat deze hiermee klaar is en uit eigen beweging is vertrokken.

Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en redelijkerwijs kan worden aangenomen dat door deze werkzaamheden geen vogels tot broeden zijn gekomen, is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken. Als de werkzaamheden in het broedseizoen uitgevoerd worden dient men met mitigerende maatregelen het broeden van

vogels op of nabij het plangebied te voorkomen. Deze maatregelen staan omschreven in paragraaf 5.3.1.

Vleermuizen

Op enkele plaatsen wordt gewerkt in de omgeving van bomen en watergangen waar vleermuizen hun vliegroutes kunnen hebben. Alle gebieden rondom deze plangebieden kunnen door vleermuizen als foerageergebied gebruikt worden. Er moet tijdens de werkzaamheden rekening gehouden worden met lichtoverlast, bijvoorbeeld vanwege anti-diefstal opstellingen, op potentiële foerageergebieden en vliegroutes. Er moet bij eventuele kap van bomen rekening gehouden worden met het gebruik als vliegroute door vleermuizen. Deze maatregelen staan omschreven in paragraaf 5.3.2.

Reptielen

Er wordt bemalen, hetgeen een potentieel risico inhoudt voor tijdelijke verdroging van het natuurgebiedje ten zuiden van de N381. Het gebied is echter al erg droog en heeft alleen beschermde soorten die relatief goed reageren op tijdelijke droogte zoals adder, levendbarende hagedis en mogelijk de hazelworm. Indien de bemaling slechts korte tijd uitgevoerd wordt zal er geen effect optreden. Dit staat omschreven in paragraaf 5.3.3.

Vissen

Er worden mogelijk tien kruisingen met watergangen tijdelijk drooggelegd. In de watergangen wordt kleine modderkruiper (F&f-wet tabel 2) verwacht. De meest kwetsbare periode voor de kleine modderkruiper is april t/m augustus en november t/m januari. Er zijn meerdere goedgekeurde gedragscodes die een goede mitigatie beschrijven. Bij het werken volgens een goedgekeurde gedragscode hoeft een ontheffing op de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet hoeft niet te worden aangevraagd. Deze maatregelen staan omschreven in paragraaf 5.3.4.

5.3 Mitigerende maatregelen

5.3.1 Broedvogels; mitigatie

Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd hoeft geen rekening gehouden te worden met mitigerende maatregelen ten behoeve van vogels.

Als de werkzaamheden toch in het broedseizoen uitgevoerd moeten worden dient men met mitigerende maatregelen het broeden van vogels op of nabij het plangebied te voorkomen.

Als er toch vogels in het plangebied broeden, kunnen de werkzaamheden ter plaatse geen doorgang vinden tot dat de jongen zijn uitgevlogen. Voor de wet is er geen verschil tussen broedvogels gemaakt. Alle broedvogels zijn beschermd gedurende de voortplantingsperiode. Het is niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Wel is het toegestaan om maatregelen te nemen waarmee het gebied tijdelijk ongeschikt wordt als broedgebied voor vogels.

Om verstoring zoveel mogelijk te beperken worden de volgende maatregelen voorgesteld:

1. Kap en snoei werkzaamheden uitvoeren voorafgaand aan het vogelbroedseizoen.
2. Werken buiten het broedseizoen; of als dit niet mogelijk is:
3. Het plangebied (leidingtracés, toegangswegen en locatie ketenpark) en ruime omgeving, benodigd voor de werkzaamheden ruim voor het broedseizoen ongeschikt maken en houden

voor broedende vogels middels het plaatsen van vlaggen en het uitvoeren van personele verstoring van het plangebied.

Als toch broedgevallen optreden, dient bij het uitvoeren van de werkzaamheden zoveel afstand gehouden te worden, dat geen verstoring optreedt. Deze afstand wordt door een ter zake kundige ecooloog vastgesteld.

5.3.2 Vleermuizen; mitigatie

De gehele omgeving kan in gebruik zijn als foerageergebied voor vleermuizen. Bomen en bredere watergangen kunnen door vleermuizen gebruikt worden als vliegroute. Er moet tijdens de werkzaamheden rekening gehouden worden met lichtoverlast op potentiële foerageergebieden en vliegroutes, en bij bomenkap dient rekening gehouden te worden met het behoud van de functie als vliegroute.

Om verstoring zoveel mogelijk te beperken wordt de volgende maatregel voorgesteld:

1. Lichtoverlast in de buurt van als potentieel foerageergebied en vliegroutes aangemerkte elementen moet worden voorkomen door het licht weg te draaien van deze potentiële locaties.
2. Bij bomenkap en snoei de open ruimte tussen boomkruinen in bestaande aaneensluitende lijnen beperken tot maximaal 6 meter.

5.3.3 Reptielen; mitigatie

De bemaling, ten zuidoosten van het plangebied, mag slechts een korte periode (2-4 weken aaneensluitend) gebruikt worden om negatieve effecten te voorkomen op reptielen in het naburige natuurgebiedje.

5.3.4 Vissen; gedragscode

Bij de watergangen moet gewerkt worden aan de hand van een goedgekeurde gedragscode. Er kan gewerkt worden via de goedgekeurde Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen, versie 6 februari 2012.

Het afdammen, dempen, vergraven of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten kunnen worden verwacht in beginsel uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen, amfibieën en reptielen.

Als het niet mogelijk is om in deze periode te werken, dan is extra voorzorg nodig. Met deze aanpak kan men toch de noodzakelijke werkzaamheden in het voorjaar uitvoeren

Mitigerende maatregelen:

1. Voorafgaand aan het dempen of vergraven van de watergang wordt deze zoveel mogelijk vrij gemaakt van juridisch zwaarder beschermde dieren en planten;
2. Achterblijvende juridisch zwaarder beschermde dieren worden weggevangen voorafgaande aan het dempen van de sloot en teruggeplaatst in geschikte biotopen in de omgeving als deze door de ingreep worden bedreigd;
3. Ten behoeve van in slib levende of vluchtende juridisch zwaarder beschermde soorten wordt slib waarin zich deze soorten bevinden, verplaatst naar plaatsen van waaruit deze soorten

kunnen vluchten of overleven. Zoetwater mosselen worden waar nodig onder andere in verband met de bittervoorn terug geplaatst;

4. Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen;
5. Bij leegscheppen of -pompen van een watergang worden overige vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders uitgezet;
6. Het uitsteken van beschermde planten, het vangen van beschermde dieren en het elders terugplaatsen gebeurt onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten;
7. De ecooloog dient een werkverslag te maken en bij te houden;
8. Er moet speciaal worden gelet op soorten als de kleine modderkruiper, maar de zorgplicht gebiedt ook te letten op alle vissoorten, amfibieën, zoetwatermosselen en planten als zwanenbloem.
9. Bovenstaande geldt voor bijna alle watergangen. Alleen watergangen mod 1-1 en mod 1-4 (geteld vanuit het oosten) kunnen zonder deze maatregelen worden drooggelegd.

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

De effecten van de voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van de aanpassing, binnen de verantwoordelijkheid van de Gasunie, zijn tijdelijk van aard, met uitzondering van de eventuele kap van enkele bomen. Het karakter van de gebieden waar de werkzaamheden worden uitgevoerd wordt er niet blijvend door veranderd.

Flora- en faunawet

- Indien de werkzaamheden in het vogelbroedseizoen worden uitgevoerd zijn mitigerende maatregelen voor vogels verplicht. Indien de werkzaamheden buiten het vogelbroedseizoen worden uitgevoerd zijn de mitigerende maatregelen voor vogels niet noodzakelijk.
- Er zijn mitigerende maatregelen van toepassing ter voorkoming van lichtoverlast op vleermuizen.
- Bij bomenkap of snoei dient rekening gehouden te worden met behoud van functionaliteit als vliegroute voor vleermuizen.
- Er mag slechts korte tijd bemalen worden bij de het natuurgebiedje.
- Er moet verplicht gewerkt worden via een gedragscode met ecologische begeleiding bij de watergangen, in verband met de aanwezigheid van de kleine modderkruiper.
- Voor alle dieren geldt natuurlijk de zorgplicht.

Natura 2000

Het plangebied ligt niet in een Natura 2000 gebied. Zie figuur 2.1. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 gebieden is: "Drents-Friese Wold & Leggelderveld" dat op minstens 1.500 meter afstand ligt van de modificatie. Tussen het gebied en de geplande aanpassing liggen deels kanalen, een dorp, watergangen, wegen en weilanden. De aanpassing heeft slechts een tijdelijk, beperkt en lokaal effect. Voor de geplande aanpassing is een verdere voorttoetsing aan de Natuurbeschermingswet niet aan de orde.

Ecologische Hoofdstructuur (NNN)

Het plangebied ligt ruim buiten (vanaf 500 meter) de Ecologische Hoofdstructuur. De aanpassing heeft slechts een tijdelijk, beperkt en lokaal effect. Er vindt geen verlies van areaal plaats. Een toetsing aan de NNN is niet benodigd.

Heerenveen, juni 2016
Antea Group

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Kranenbarg, J., R.P.J.H Struijk, M. Schiphouwer, J. Bergsma, K. Didderen & J.E. Herder, 2015. De vissen van Zuid-Holland. Stichting RAVON, Nijmegen en Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Mostert, K., 2011. Zoogdieratlas.nl Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland. Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. SOVON, Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- Creemers, Raymond C.M. & Jeroen J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. RAVON, Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- FLORON 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse flora. Stichting FLORON, Nijmegen.

Protocollen en gedragscodes

- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaards (www.rvo.nl)
- Vleermuisprotocol_2013_27_maart_2013, Netwerk Groene Bureaus (NGB)
- Stowa soortenprotocollen (www.stowa.nl)

Beschermde gebieden

- Google Earth
- www.bing.com
- www.synbiosys.alterra.nl

Verspreiding en informatie

• www.nederlandsesoorten.nl	www.rvo.nl
• www.vissenatlas.nl	www.ravon.nl
• www.zoogdierverseniging.nl	www.zoogdieratlas.nl
• www.vleermuis.net	www.vleermuizenindestad.nl
• www.dasenboom.nl	www.vlinderstichting.nl
• www.vlindernet.nl	www.libellennet.nl
• www.verspreidingsatlas.nl	www.eis-nederland.nl
• www.wilde-planten.nl	www.floravannederland.nl

Bijlage 1 Wettelijk kader

Bijlage 1 Wettelijk kader

Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de diersoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (art. 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes.

Ontheffing Tabel 2 en 3 - soorten

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO.nl door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijke belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;

- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten, zie onderstaande tabel), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Soort	Categorie	Toelichting
Steenuil	1	Nesten die ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Gierzwaluw, Roek	2	Nesten van koloniebroeders
Grote gele kwikstaart, Huismus, Oehoe, Ooievaar, Kerkuil, Slechtvalk	3	De fysieke voorwaarden voor de vaste nestplaats zijn afhankelijk van bebouwing, vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk; Buizerd; Havik, Ransuil Sperwer, Wespandief en Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit in hetzelfde nest broeden en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden

genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Procedure ontheffingsaanvraag

Voor soorten van tabel 1 geldt een vrijstelling. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO.nl voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen. Dat zelfde geldt voor vogelsoorten. Zie bijlage 1 Flora- en faunawet voor een beschrijving van de te volgen procedure voor deze soorten.

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO.nl van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen. RVO.nl zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken (voormalig Ministerie van EL&I). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

De nieuwe naam voor de ecologische hoofdstructuur (EHS), het natuurnetwerk Nederland (NNN). De term EHS werd in 1990 geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan (NBP) van het toenmalige ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV). In 2014 werd deze term vervangen door NNN door staatssecretaris Dijksema van het ministerie van EZ.

De Nederlandse natuur staat steeds meer onder druk, bijvoorbeeld door huizenbouw, aanleg van wegen en industrie. Toch leeft bij veel Nederlanders de wens om natuurgebieden in de buurt te hebben. Natuur geeft rust en biedt ruimte voor recreatie.

De overheid heeft daarom extra geld uitgetrokken om de Nederlandse natuur te beschermen en verder te ontwikkelen. Door nieuwe natuur te ontwikkelen, kunnen natuurgebieden met elkaar worden verbonden. Zo kunnen planten zich over verschillende natuurgebieden verspreiden en dieren van het ene naar het andere gebied gaan. Het totaal van al deze gebieden en de verbindingen ertussen vormt het natuurnetwerk Nederland (NNN).

In het NNN liggen de twintig Nationale Parken die Nederland kent. Ze hebben gezamenlijk een oppervlakte van 123.000 ha. Ongeveer 45% van alle hectares NNN op het land is ook Natura 2000-gebied.

Netwerk van gebieden

Het NNN is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Het NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur. Het NNN bestaat uit:

- bestaande natuurgebieden, reservaten, natuurontwikkelingsgebieden en zogenaamde robuuste verbindingen;
- landbouwgebieden met mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer (beheergebieden);
- grote wateren (zoals de kustzone van de Noordzee, het IJsselmeer en de Waddenzee).

Het NNN is een plan in uitvoering en moet in 2018 klaar zijn.

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland kreeg in 1967 voor het eerst een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het mogelijk om natuurgebieden en soorten te beschermen. Op den duur voldeed de wet niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen stellen aan natuurbescherming. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet gemaakt die alleen gericht is op gebiedsbescherming. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 gewijzigd. Sindsdien zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet verwerkt.

Beschermde gebieden

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet:

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- Beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur, geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen de provincies de vergunningen, maar soms doet het Ministerie van Economische Zaken dit.

Bestaand gebruik

Op 1 februari 2009 is de wet gewijzigd. De wijziging heeft betrekking op het zogenoemde 'bestaand gebruik'. Hieronder vallen activiteiten in en om beschermde Natura 2000-gebieden die al plaats hadden voordat een gebied als beschermd gebied is aangewezen. De wijziging is met name van belang voor provincies (als bevoegd gezag) en voor burgers en bedrijven met bestaand gebruik. De wijzigingen zijn gericht op:

- verbetering van de werking van de wet in de praktijk;
- verbetering van de aansluiting van de wet bij de Habitatrichtlijn.

Beschermde Natuurmonumenten

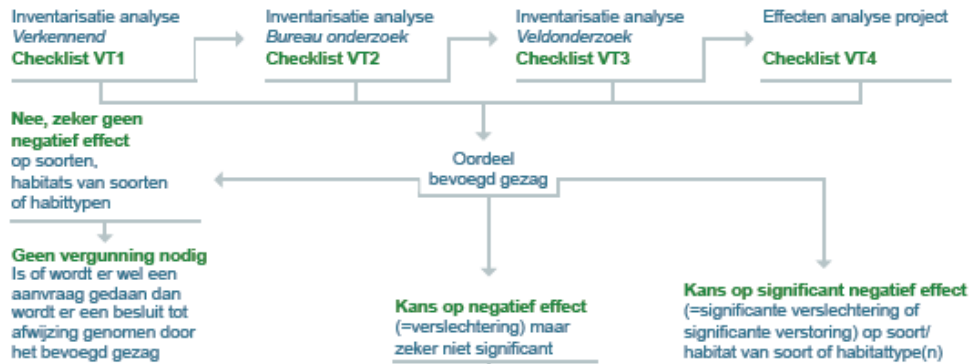
Met de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 is in 2005 het verschil tussen Beschermde Monumenten en Staatsnatuurmonumenten vervallen: beide zijn nu Beschermde Natuurmonumenten.

Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden worden opgeheven en niet langer beschermd als beschermd natuurmonument. De natuurwaarden, waarvoor het natuurmonument was aangewezen, worden wel in de Natura 2000-aanwijzing opgenomen.

Het volgende schema toont de vergunningprocedure in het kader van de Natuurbeschermingswet.

VOORTOETS

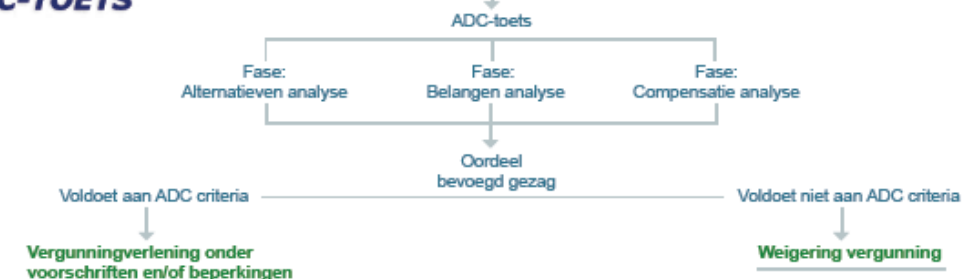
INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets.
Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

ADC-TOETS

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Tolhuisweg 57
8443 DV HEERENVEEN
Postbus 24
8440 AA HEERENVEEN
T. (0513) 63 41 87
E. jorrit.dejong@anteagroup.com

www.anteagroup.nl

Copyright © 2016

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar worden
gemaakt door middel van druk, fotokopie,
elektronisch of op welke wijze dan ook,
zonder schriftelijke toestemming van de
auteurs.